

93-082

A

het pamflet

DOELSTELLINGEN & PRIORITEITEN

Publicatie van de
Stichting
1117 BP Amsterdam
tel. 5243700

Aan
de
. . 2 lezer

In de vorige college-periode is de nota '*Structuur in cultuur*' uitgebracht. ¶ Deze beleidsnota heeft voor de eerste maal het beleidsterrein cultuur integraal behandeld, hetgeen — volgens een onlangs verschenen rapport van de Rijksuniversiteit Groningen — binnen Nederland naast Groningen tot op heden slechts aan Rotterdam en Eindhoven voorbehouden is geweest. ¶ Met de nota is structuur aangebracht in het tot dan toe diffuse cultuurbeleid. ¶ Daarnaast is een pakket met inhoudelijke keuzes voor de lopende collegeperiode aangegeven. ¶ Los van die inhoudelijke keuzes hebben vriend en vijand zich kunnen vinden in de geïntroduceerde structuur en de daaraan gekoppelde afwegingssystematiek. ¶ Dat fundament is gelegd, algemeen geaccepteerd en in staat tot in lengte van ja-

ren als zodanig te functioneren. ¶ Op basis daarvan zou in een nieuwe college-periode de politieke discussie zich nog meer dan in de vorige periode kunnen concentreren op de inhoudelijke component van het cultuurbeleid. ¶ In mei 1990 is een nieuw college aangetreden met nieuwe aspiraties en prioriteiten, zeker ook op het terrein van de cultuur. ¶ Dat blijkt onder meer uit vorm en inhoud van het onderhavige stuk. ¶ Bewust is niet gekozen voor een nieuwe beleidsnota, maar voor een pamflet; een kort en bondig betoog. ¶ Dat betoog is gericht op het versterken en uitbouwen van de culturele potentie van Groningen. ¶ Wij doen dat in het besef dat de overheid dat doel nooit alleen zal kunnen realiseren. ¶ Het zijn immers vooral de kunstenaars en de mensen met interesse voor die kunst die gezamenlijk het culturele gehalte van een samenleving bepalen. ¶ Wat een overheid wèl kan is een klimaat scheppen, randvoorwaarden creëren waarin de cultuur kan floreren. ¶ Dát beogen wij ondermeer met dit pamflet.

¶ Onze ambities reiken echter nog verder. ¶ Dit pamflet wil ook een oproep doen, een signaal geven aan betrokkenen dat ons college kiest voor cultuur, maar dat dat slechts betekenis kan krijgen als kunstenaars en belangstellende burgers de geboden kansen ten volle benutten. ¶ In die zin wil dit pamflet een uitdaging zijn aan makers en gebruikers om gezamenlijk te komen tot een verhoging van de kwaliteit van de kunst en de beleving daarvan. ¶ Bij dit pamflet hoort een tweede deel waarin de hoofdlijnen gedetailleerd -dat wil zeggen op het niveau van de instellingen- zijn uitgewerkt. ¶ Daarin zijn opgenomen de evaluaties van de afgelopen periode, de adviezen van de Adviesraad Cultuur en de specifieke keuzes voor deze periode.

Boekmansstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

B & W 3 . . .
van
Groningen

Cultuur is van oudsher al een belangrijk element in de stedelijke samenleving geweest. Anders gezegd: cultuur en stedelijkheid horen in sterke mate bij elkaar. Een grote stad zonder cultuur is een saaie stad. Zo'n stad leeft niet; of in elk geval leeft ze, naar ons idee, niet optimaal. Wij zijn daarom heel stellig: een grote stad als Groningen mag ook in cultureel opzicht best wat pretenties hebben. Cultuur verlevendigt de stad. En maakt de stad daarvoor aantrekkelijker voor bewoners en bezoekers.

Het lijkt niet nodig om hier nog weer eens omstandig in te gaan op alle waarden en functies van cultuur. Enerzijds niet omdat uitvoerige uiteenzettingen in een pamflet sowieso niet passen. Anderzijds niet omdat wij het gevoel hebben dat wij op dit vlak bijna niemand meer hoeven te overtuigen. We volstaan daarom met wat korte noties op dit punt.

Wij zien cultuur als een fenomeen, waardoor mensen worden uitgedaagd, geprikkeld en gestimuleerd of soms ook gewoon vermaakt of afgeleid. Cultuur kan mensen een spiegel voorhouden en hen confronteren met zichzelf en met allerlei vragen over zichzelf of anderen. Cultuur kan

discussies teweegbrengen, stof doen opwaaien, de tongen losmaken. En even van de andere kant bekeken: zelf iets dóen aan cultuur is vaak ook heel boeiend en inspirerend.

Zo zien we dus dat cultuur op zich al een groot aantal verschillende rollen en functies kan vervullen. We hebben het dan in feite over de intrinsieke waarde van cultuur. Maar cultuur kan ook op andere manieren een rol spelen. We kennen zo langzamerhand de noties op dit vlak evenzeer: cultuur als vestigingsplaatsfactor voor bedrijven en instellingen; cultuur als trekker van toeristen en dagjesmensen etc. Verder is cultuur van belang als het gaat om het versterken van een eigen identiteit. Veel mensen uit Groningen zijn (terecht) ingenomen met de culturele uitstraling die Groningen heeft.

Cultuur is dus om meer dan één reden van vitaal belang voor een stad. Wij vinden het daarom belangrijk dat voor die cultuursector goede voorwaarden worden gecreëerd voor verdere ontwikkeling. En wij stellen onszelf daarin een duidelijke taak.

De afgelopen jaren hebben wij al veel energie en geld in de cultuur geïnvesteerd. We hebben (ver)bouwplannen ontwikkeld voor de Openbare Bibliotheek, voor het Groninger Museum, voor De Oosterpoort en het Centrum Beeldende Kunst en voor het oude Wolters-Noordhoff complex aan de Akkerstraat. Verder zijn we druk doende om verbetering te brengen in de huisvesting van individuele kunstenaars en van meer kleinschalige initiatieven. Op een ander vlak heeft ook 'Structuur in cultuur' een voorwaardenscheppende functie gehad. De nota zorgde voor een integraal beleidskader en een heldere subsidiesystematiek. We hebben daardoor een stevige basis, van waaruit wij nu verder willen werken aan verhoging van de kwaliteit van de kunst in onze stad en de beleving daarvan.

In de komende jaren zal voortzetting van ons voorwaardenscheppend beleid tot (nog) meer bloei voor de kunsten in Groningen (moeten) leiden. Veel voorwaarden zijn nu vervuld of worden dat binnenkort. Wij gaan ervan uit dat de cultuursector in onze stad wel van deze verbeterde condities móet gaan profiteren. Wij dagen het veld in elk geval van harte uit zich te manifesteren en ons te bestoken met vernieuwende initiatieven en ideeën. En onze

houding zal erop gericht zijn zoveel mogelijk van die ideeën op te pikken en deze tot realisering te (helpen) brengen. Wij hopen dus op veelvuldig contact met de mensen en instellingen die in Groningen cultuur maken. En wij zullen ons uiterste best doen om steeds zo adequaat mogelijk te reageren op plannen en projectvoorstellen uit deze hoek. Maar ons beleid zal nadrukkelijk ook meer zijn dan alleen reagerend en volgend. Wij zullen op zoek moeten gaan naar een evenwichtige combinatie van actie en reactie in een integraal cultuurbeleid.

Wat willen wij nu met dat cultuurbeleid bereiken? Die vraag kan het best eenduidig worden beantwoord in de vorm van één of meer expliciete doelstellingen. Die doelstellingen willen we hier nu presenteren om ze daarna in de volgende hoofdstukken verder uit te werken. Het gaat bij deze doelstellingen om kort en bondig geformuleerde 'mission statements', die goed aansluiten bij ons beleid in algemene zin. Op die aansluiting gaan we hieronder nog kort nader in.

Wij willen de culturele potentie van Groningen beter benutten en zichtbaar maken. We willen dat cultuur in Groningen nog meer gaat bruisen. Kunstenaars moeten het gevoel krijgen dat ze welkom zijn in Groningen en dat daar ruimte is voor experiment en vernieuwing.

Wij willen graag dat nog meer mensen op een of andere wijze deelnemen aan cultuur. In dat verband zullen we de actieve kunstbeoefening in Groningen blijven ondersteunen. Verder zullen we proberen nieuwe wegen te vinden om vormen van cultureel isolement in onze stad op te heffen.

Cultuurbeleid in breder perspectief

Een cultuurbeleid op basis van deze doelstellingen sluit, zoals gezegd, naar ons idee goed aan bij ons beleid in algemene zin. In ons collegeprogramma 1990-1994 formuleerden wij vier hoofdthema's voor ons beleid in de komende jaren. Vanuit de sector cultuur zijn er duidelijke raakvlakken met drie van deze thema's: bestuurlijke vernieuwing, sociale vernieuwing en stedelijke vernieuwing.

Bij bestuurlijke vernieuwing

gaat het erom voorwaarden te scheppen voor een volwaardige deelname van alle inwoners van onze stad aan de samenleving. Een grotere participatie van mensen in de cultuur sluit naadloos op dat streven aan. Bestuurlijke vernieuwing betekent vervolgens ook dat er gewerkt moet worden aan een effectieve(re) communicatie tussen de overheid enerzijds en de burgers en instellingen anderzijds. Belanghebbenden moeten meer betrokken worden bij het voorbereiden en uitvoeren van gemeentelijk beleid.

Wij hebben de indruk dat de cultuursector wat dit betreft al een eind op weg is.

Eigenlijk sinds het uitbrengen van de nota 'Structuur in cultuur' in 1988 is er al sprake van een veel frequenter en beter gereguleerd contact vanuit de gemeente met de verschillende instellingen uit het culturele veld. We plukken regelmatig vruchten van deze benadering. We zijn beter en tijdiger dan voorheen op de hoogte van ontwikkelingen in het veld en kunnen daar sneller op inspelen. Tegelijkertijd hebben we zelf de gelegenheid om regelmatig en meer rechtstreeks onze beleidsintenties naar voren te brengen en deze desgewenst ter discussie te stellen, te verduidelijken etc. Hierdoor herkent het culturele veld zich beter in het gemeentelijk beleid dan vroeger het geval was. Ook op andere manieren hebben wij de laatste jaren in de cultuursector aan bestuurlijke vernieuwing avant la lettre gedaan. De Oosterpoort, de Stadsschouwburg en het Centrum Beeldende Kunst zijn bijvoorbeeld geruime tijd geleden al begonnen met publieksonderzoeken.

Voor de komende jaren blijft onze werkwijze nadrukkelijk op overleg gericht. Dat is ook al zichtbaar geworden (of wordt dat nog) in relatie tot dit pamflet. In het kader van de voorbereiding op deze uitgave hebben we gesprekkenrondes

met vertegenwoordigers van allerlei groeperingen in onze sector georganiseerd. En ook over de uiteindelijke tekst van dit pamflet willen we graag met belanghebbenden en anderszins betrokkenen van gedachten wisselen.

Een laatste punt bij dit thema: in de cultuur opereren gemeente en provincie veelvuldig naast elkaar. We subsidiëren veelal dezelfde instellingen en hebben met elkaar vergelijkbare regelingen voor diverse disciplines. Voor het veld is dat wel eens lastig: twee verschillende loketten met vaak weer andere criteria, termijnen en procedures. Het leek ons van belang hier verandering in te brengen. Daarom zijn we onlangs begonnen om met de provincie te overleggen over verregaande samenwerking op diverse vlakken: gezamenlijke subsidieregelingen, gezamenlijke opdrachtverstrekkingen, gezamenlijk overleg met instellingen etc. Einddoel (idealiter): één loket voor cultureel Groningen. Misschien een interessant pilot-project bestuurlijke vernieuwing op het vlak van samenwerking met mede-overheden?

Minstens zo belangrijk is ons streven naar **sociale vernieuwing**. Wij vinden het van het grootste belang dat er aandacht wordt besteed

aan de kwaliteit en de beleving van de maatschappelijke omgeving. Kunstbeleving maakt daar een belangrijk onderdeel van uit. Lang niet alle inwoners van onze stad maken in de zelfde mate gebruik van de bestaande culturele voorzieningen. Daar moet verandering in komen. De onbekendheid met kunst en cultuur moet opgeheven worden. Daarom willen we meer gaan doen aan educatie.

Niet alleen in het onderwijs, waarin het project 'Cultuur op school' een belangrijke rol speelt, maar ook via bijvoorbeeld buurtcentra willen wij mensen meer in contact gaan brengen met cultuur. Sommige wijken verkeren in een cultureel isolement. We willen dat opheffen door ook in het cultuurbeleid wijkgericht te gaan werken. Door de bevolking meer dan voorheen op te zoeken in de eigen omgeving (met kunst op straat, met activiteiten vanuit de bibliotheekfilialen, met cultuur op school etc.) kan de participatie van mensen in de cultuur (en daarmee ook overigens in de samenleving) verder worden vergroot. Hier ligt een fraaie uitdaging op het vlak van de combinatie van cultuurbeleid met beleid in andere sectoren (welzijn, onderwijs, ruimtelijke ordening etc.). Wij zullen overigens hierover ook met de door ons gesubsidieerde culturele instellingen in ge-

sprek gaan. Gezamenlijk zullen wij moeten nagaan welke inspanningen men kan plegen om in de toekomst vooral ook die inwoners van de stad aan te spreken, die nu niet of nauwelijks participeren in cultuur.

Ook in het kader van de **stedelijke vernieuwing** zien wij uitdagingen voor de cultuursector. Groningen heeft met zijn culturele infrastructuur en activiteiten een unieke positie in het noorden van het land. Niet alleen door de vele instellingen, maar zeker ook door de in Groningen gevestigde kunstvakopleidingen. Het belang van de aanwezigheid in onze stad van tweede fase opleidingen voor het kunstvakonderwijs onderstrepen wij. Die centrumfunctie op cultureel gebied willen we versterken. We willen dat doen door te investeren in cultuur, door geld ter beschikking te stellen aan nieuwe initiatieven en instellingen. Door spannende en prikkelende projecten te stimuleren en te ondersteunen.

Het is ons ernst met ons streven om het culturele klimaat in Groningen te versterken. Daarom kiezen wij er voor de komende periode meer geld ter beschikking te stellen voor subsidiëring van culturele instellingen in onze stad. Maar liefst tien 'nieuwe' instellingen gaan wij met ingang van 1992 voor een periode van vier jaar subsidiëren. Dat is onze financiële inzet. Maar ook op andere fronten willen wij ons inzetten voor de cultuursector. Bijvoorbeeld door problemen op het gebied van de huisvesting van instellingen aan te pakken.

Cultuur speelt zich doorgaans binnenshuis af. Er is daarom behoefte aan veel ruimte voor enerzijds de produktie van kunst en anderzijds de distributie ervan (via podia, galerieën, musea etc.). Het is dan ook duidelijk dat cultuur en stedelijke vernieuwing in engere zin regelmatig hand in hand zullen kunnen gaan. Binnen de Directie Cultuur worden momenteel alle noden en verlangens op dit terrein geïnventariseerd. Samen met de Dienst Ruimtelijke Ordening zal dan bekeken worden wat er eventueel concreet kan worden ondernomen. Eerste vruchten zullen binnenkort geplukt kunnen worden in de vorm van een gezamenlijke aanpak van forse onderhoudsachterstanden bij een drietal grote panden in de

binnenstad van de Stichting Woon- en Werkrumten voor Kunstenaars.

De forse bezuinigingen die onlangs voor het gehele concern zijn vastgesteld voor de jaren 1992 - 1994 kunnen helaas niet geheel aan de cultuursector voorbijgaan. De taakstelling van circa één miljoen wordt evenwel zo verdeeld dat de dienstverlening naar alle waarschijnlijkheid op het huidige niveau zal kunnen blijven. De Directie Cultuur zal een bedrag van rond de zeven ton proberen te verdienen door intensivering van de commerciële functies. In de samenwerking van de Provinciale Bibliotheek Centrale en de Openbare Bibliotheek Groningen kan drie ton aan efficiency-winst worden geboekt.

PROJECTEN

O

STRAATVERSIERING

p verschillende plaatsen in het pamflet worden projecten vermeld die

HEEREPOORT

wat ons betreft de moeite waard zijn om onderzocht te worden op haalbaar-

ARCHITECTUURTENTONSTELLING GRONINGEN - BERLIJN

heid. Wij willen ons de komende periode inzetten om realisatie van deze plan-

TEATRO DEL MONDO

nen te bevorderen en waar mogelijk zelf ook ter hand te nemen.

MULTIFUNCTIONELE 21E - EEUWSE MUZIEKKOEPEL

STRAATVERSIERING

Tijdens de Renaissance en de Barok werden onder andere in Italië en Frankrijk voor processies en kroningen straatversieringen gemaakt. Met name over de processieversieringen die door Brunelleschi zijn gemaakt, zijn smakelijke verhalen bewaard gebleven. Kosten noch moeite werden gespaard om alles er levensecht uit te laten zien. Engelen in de optocht waren kleuters die boven in de versieringen zaten vastgebonden. Menig kind raakte gewond of liet er zelfs het leven bij. Het was voor de kerk, dus er kon geen mooier offer worden geleverd. Zo bont zouden we het niet willen maken, maar de versiering die nu tijdens hoogtijdagen in de stad hangt, kan mooier en spectaculairder. Beeldend kunstenaars die zich op de raakvlakken begeven van architectuur, beeldende kunst en vormgeving zouden bij uitstek geschikt zijn om hiervoor ontwerpen te maken. Men denke aan John Körmeling, Ben van Berkel, Borek Sipek of Postma en Schabracq.

bruisen

participeren

Wij
willen de culturele
potentie van Groningen
beter benutten en
zichtbaar maken. We
willen dat cultuur in
Groningen nog meer
gaat bruisen.
Kunstenaars moeten het
gevoel krijgen dat ze
welkom zijn in Groningen
en dat daar ruimte is voor
experiment en
vernieuwing.

Groningen heeft een groot cultureel potentieel. Wij vinden dat daar meer uit te halen valt. En eigenlijk vinden we ook dat er nog meer beweging in de cultuur mag komen. Wij hebben daarvoor het begrip 'bruisen' geïntroduceerd. Een levendige cultuursector draagt aan het 'bruisen' van een stad in belangrijke mate bij. Daar liggen, naar ons idee, kansen en uitdagingen voor de komende jaren. Hoe kan ons beleid daar nu een stimulerende rol in spelen? Wij onderscheiden een aantal facetten die zouden kunnen bijdragen aan de realisatie van onze eerste doelstelling.

Jong talent en de broedplaatsfunctie van Groningen

Groningen heeft door de aanwezige infrastructuur en door de relatief geïsoleerde geografische ligging unieke mogelijkheden om te functioneren als broedplaats voor de kunsten. Door de excentrische ligging is er aan de ene kant een zeker isolement. Maar aan de andere kant is de infrastructuur in Groningen buitengewoon compleet en lijkt op cultureel gebied vrijwel alles voorhanden en mogelijk. Dat maakt Groningen tot een plek waar geëxperimen-

teerd kan worden en waar talenten hun eigen weg kunnen vinden. Om die reden ondersteunen wij graag initiatieven van jonge mensen. Op de wat langere termijn kunnen we daar zeker vruchten van plukken. We zullen hier dan ook in de komende periode nog meer aandacht aan gaan besteden.

Samenwerking en prikkelende projecten

Groningen heeft culturele instellingen op allerlei gebied. De afgelopen jaren hebben wij gemerkt dat een bundeling van krachten van culturele instellingen en organisaties méér oplevert dan de som der verschillende delen. Samenwerking tussen instellingen die op het eerste gezicht niets met elkaar hebben kan onvermoede en spannende resultaten tot gevolg hebben. We hebben dat gezien bij projecten als de 'Stadsmarkeringen', 'What a Wonderful World' en het project 'De klokkenluider van de Martinitoren'. Dat soort projecten zijn boeiend, trekken de aandacht en bieden leerzame ervaringen voor de betrokken organisaties. Waar mogelijk zullen we de komende jaren dit soort samenwerkingsverbanden bevorderen of zelf initiëren.

De Adviesraad Cultuur suggereerde in dat verband het creëren van 'kweekvijvers'; interdisciplinaire samenwerkingsvormen tussen instellingen die een isolement van de instellingen kunnen voorkomen en waar een sterke impuls tot experimenteren vanuit zou moeten gaan. We zullen die suggestie nader onderzoeken.

Ontwikkeling in de kunsten

We vinden het belangrijk dat Groningen ook bij de ontwikkelingen in de kunsten betrokken is. De vernieuwing vindt vaak zijn weg door experimenten. De publieke belangstelling daarvoor zal zeker in eerste instantie niet overweldigend zijn. Maar dat is in die gevallen niet het belangrijkste. Het gaat erom dat er vernieuwende impulsen gegeven worden. Wij willen die vernieuwing niet schuwen. We zullen daarom in de komende periode waar mogelijk ook de experimenten in de kunsten (mee) bevorderen.

Meer aandacht voor kunst en cultuur

Het is ons de afgelopen jaren opgevallen dat de aandacht voor cultuur in Groningen in de (landelijke) media sterke effecten heeft. In den lande nam daardoor de overtuiging toe dat er in Groningen mooie dingen op cultureel gebied gebeuren. Dat wisten wij natuurlijk al lang. Maar dat besef moet nog meer doordringen in de rest van het land. Tegelijkertijd wakkert die interesse van de media ook de belangstelling aan van de kant van het publiek. Ook van het publiek in Groningen. En daarmee wordt de culturele identiteit van Groningen versterkt. Tenslotte hebben we gezien dat die aandacht voor de ontwikkelingen in Groningen ook van invloed is op de bereidheid van kunstenaars om in Groningen te komen werken. Het imago van Groningen als een stad waar een stimulerend en uitdagend beleid wordt gevoerd, trekt kwaliteit van buiten aan. En daar kunnen we alleen maar ons voordeel mee doen. Die beeldvorming moeten we dus versterken.

HEEREPOORT

Aan het einde van de vorige eeuw is de Heerepoort naar Amsterdam verplaatst om te voorkomen dat deze gesloopt zou worden. De poort staat sindsdien in de tuin van het Rijksmuseum. Vanaf de eeuwwisseling laait regelmatig de discussie op over de herplaatsing van de poort in Groningen. Herplaatsing van deze stadspoort op zijn oude plek, nu midden in de stad, stelt de oorspronkelijke functie van de poort ter discussie. De poort sloot de stad af en diende zodanig als verdediging. Ook markeerde hij het begin van de vrije ruimte. In vroeger tijden waren vogelvrijen in andere steden dan waar zij vandaan kwamen niet vervolgbaar. Vandaar de uitspraak 'Stadslucht maakt vrij'. De stadsuitleg zoals die zich in de afgelopen eeuw heeft ontwikkeld, houdt geen rekening met verdediging en bescherming. Het zou een idee zijn om vanuit deze gedachte door beeldend kunstenaars en architecten deze problematiek uit te laten werken en vanuit een masterplan hiervoor oplossingen aan te dragen.

ARCHITECTUUR TENTOONSTELLING GRONINGEN - BERLIJN

In meer dan één opzicht bestaan er overeenkomsten op stedenbouwkundig en architectonisch gebied tussen Groningen en Berlijn. Beide steden vormen een eiland in hun omgeving, zijn gericht op stedelijke vernieuwing en hangen het idee aan dat door Venturi is verwoord als 'vernaculaire architectuur', architectuur die rekening houdt met lokale bouwstijlen. Ook in de keuze van de architecten zijn overeenkomsten te vinden; Grassi en Hejduk hebben bijvoorbeeld in beide steden gebouwd. Zowel lokale als internationaal bekende architecten zijn uitgenodigd om te bouwen. Bovendien ligt in beide steden sterk de nadruk op ruimtelijke ordening en profileert de stad zich hiermee. Ook beide vanuit een politiek linkse oriëntering en gericht op hoogstandjes en sociale woningbouw.

TEATRO DEL MONDO

Een aantal jaren geleden heeft de architect Aldo Rossi in opdracht van de stad Venetië een drijvend theater ontworpen. Het houten theater bestond niet alleen uit een ponton waarop de spelers zich begaven, maar ook uit tribunes voor de bezoekers en een scène achter de bühne. Het theater van Rossi was een tijdelijk bouwsel en is inderdaad ook weer afgebroken. Voor Groningen willen wij voorstellen om een permanent drijvend zomertheater door een internationaal bekende architect te laten maken. Wanneer de schouwburg en De Oosterpoort dicht zijn gedurende de zomermaanden, zou juist daar geprogrammeerd kunnen worden. Bovendien biedt zo'n theater de gelegenheid cultuur (drijvend) naar de wijken te brengen. De programmering zou dan afgestemd kunnen worden op het zomerseizoen. Voorstellen voor een architect: Sjoerd Soeters, Ricardo Bofill, Hans Hollein, Baller & Baller.

Wij willen
dat nog me
een of and
nemen aan
verband z
kunstbeoe
Groninger
ondersteu
Verder zu
niet w
vormen v
isolement
heffen.

er
cultuur
llen we d
ing en
lyven
de p
te vin
cultuur
onze

Wij vinden dat cultuur een integraal onderdeel moet uitmaken van de stedelijke samenleving. In het licht daarvan streven wij naar vergroting van de participatie en de betrokkenheid bij de kunsten. Er zijn nogal wat mensen in onze stad die niet of nauwelijks in culturele activiteiten participeren. Wij vinden dat jammer. En we willen proberen daar wat aan te doen. Dat nu is de kern van onze tweede doelstelling. Ook hier onderscheiden we een aantal facetten die mede van invloed zijn op het bereiken van die doelstelling.

Vergroting van de deelname

De laatste tijd speelt het publiek in relatie tot het kunstbeleid een steeds grotere rol. Die discussie over de maatschappelijke respons van de kunsten vinden wij belangrijk. Recente onderzoeken geven aan dat gesubsidieerde kunstuitingen vooral bezocht worden door dat deel van de bevolking, dat hoog is opgeleid en tussen de 25 en 55 jaar oud is. Ook in Groningen valt het cultuurminnend publiek met bovenstaande demografische kenmerken te karakteriseren. Ons beleid zal er daarom de komende jaren op gericht zijn om ook lager opgeleiden, jongeren en senioren meer deel te laten nemen aan cultuur.

We merken daarbij op dat een grote publieke belangstelling zeker niet de hoogste graadmeter is wanneer het gaat om de keuzes voor de cultuursector. Maar we vinden het wel heel belangrijk dat de betrokkenheid tussen kunst, kunstenaars en publiek optimaal is. We willen een breder aanbod, waardoor voor grotere groepen de toegankelijkheid van de kunsten toeneemt. Een vergroting van de deelname versterkt het maatschappelijk draagvlak van de cultuursector en zal daarmee indirect ook een positieve uitwerking hebben op de produktie van kunst. Daarom zullen wij aan (nog) meer kunstinstellingen in onze stad vragen om in hun beleid rekening te houden met onze doelstelling inzake vergroting van de deelname aan cultuur, in het bijzonder van achterstandsgroeperingen in dit opzicht. Wij zullen in dit verband niet schuwen om gebruik te maken van het instrument van de subsidievoorwaarde.

Marketingdimensie

Het streven naar een vergroting van de deelname kan niet zonder een goede marketingstrategie. Dat is een simpel verhaal. Wanneer mensen niet op de hoogte zijn van een culturele activiteit, is de kans op een bezoek gelijk aan nul.

Maar het gaat niet alleen om het onder de aandacht brengen van voorstellingen en expositie in het algemeen. Het gaat vooral ook om het vinden van de juiste publieksgroepen voor het juiste aanbod. Dat betekent dat de marketing een duidelijke inhoudelijke component moet hebben. Het kan nooit de bedoeling zijn alleen maar te streven naar zo veel mogelijk mensen in één schouwburgzaal of expositieruimte. Voor de langere termijn is veel belangrijker dat in alle gevallen gezocht wordt naar de juiste ‘match’ tussen aanbod en publiek.

In de afgelopen decennia steeg de hoeveelheid beschikbare vrije tijd bij de Nederlandse bevolking aanzienlijk. De keuzemogelijkheden die mensen hebben in de besteding van hun vrije tijd zijn eveneens enorm vergroot. De strijd om het vrij besteedbare uur en ook die om de vrij beschikbare gulden is hevig. Over die gulden maken wij ons daarbij het minste zorgen. Onderzoeken hebben uitgewezen dat het prijsniveau in de cultuursector zelden het beslissende argument is om af te zien van bezoek of andersoortige deelname aan cultuur. De tijd zien wij als een groter probleem. De cultuursector moet zichzelf daarom niet te goed voelen om zich in de strijd om die tijd stevig te manifesteren.

De Directie Cultuur werkt sinds enige tijd met een helder omschreven marketing-concept. Op een efficiënte manier wordt er met het publiek gecommuniceerd. Verbreiding van het aanbod en toename van bezoekersaantallen zijn hiervan het resultaat. Wij willen bevorderen dat met name de kernvoorzieningen zich in de komende jaren sterker bewust worden van dit soort marketing-technieken ten behoeve van vergroting van de deelname en daar ook gebruik van maken. Het management van de kunstinstellingen in onze stad zal door ons worden aangesproken op de wijze waarop zij in hun bedrijfsvoering met dit belangrijke facet omgaan.

Doelgroepgerichte benadering

We constateerden al eerder dat er in Groningen publieksgroepen zijn die niet of nauwelijks gebruik maken van de culturele voorzieningen in onze stad. Dat is voor een deel te wijten aan onbekendheid met het aanbod. Maar voor een deel ook aan het feit dat er binnen het aanbod te weinig specifieke activiteiten voor doelgroepen worden aangeboden.

Die onbekendheid met het aanbod moet worden opgeheven. Maar er zal dus ook onderzocht moeten worden op welke manier verschillende doelgroepen met een toegespitst pakket van activiteiten kunnen worden benaderd.

Educatie achten wij in dit verband van groot belang. Veel mensen komen weinig met kunst en cultuur in aanraking en zullen uit zichzelf ook niet zo snel tot deelname komen. Voorlichting en begeleiding kunnen daarin veel betekenen. Met name bij jongeren is een goede introductie van kunst en cultuur essentieel. Op jonge leeftijd kennismaken met cultuur, verhoogt de kans dat men ook later van cultuur geniet. Wij beschouwen jongeren als een zeer belangrijke doelgroep. Ons beleid zal er dan ook sterk op gericht zijn om jonge mensen meer bij cultuur te betrekken. Om die reden hebben wij het afgelopen jaar het project 'Cultuur op school' opgezet. In dat project werken de Directie Cultuur, de Directie Onderwijs en een groot aantal instellingen samen om in de scholen een breed cultuuraanbod te verzorgen. 'Cultuur op school' vinden wij een belangrijk initiatief in ons streven naar vergroting van de deelname. We zullen daarom de komende jaren nog iets meer geld beschikbaar stellen voor dit project.

Wijkgerichte benadering

De culturele voorzieningen in onze stad zijn vrijwel allemaal in het centrum gelegen. Dat heeft vele voordelen. De culturele instellingen dragen in sterke mate bij aan de verlevendiging van de binnenstad. Maar er zijn ook nadelen. In de wijken vinden relatief weinig culturele activiteiten plaats. Dat betreuren we. Wij vinden het belangrijk dat er ook in de wijken stimulerende en enthousiasmerende projecten en manifestaties op touw worden gezet. Daarmee kunnen wij een zinvolle bijdrage leveren aan de sociale vernieuwing. Op dit moment onderzoeken wij de mogelijkheden om in de zomermaanden culturele activiteiten in de wijken te (doen) organiseren. Dat is onze eerste inzet. Vervolgens zullen wij zoeken naar samenwerking met wijk- en buurtcentra om gezamenlijk te kijken naar een meer structurele aanpak van het cultuuraanbod in de wijken. Wij trekken daarbij overigens wel lering uit het spreidingsbeleid zoals dat in de jaren zeventig werd gevoerd. Lang niet alle activiteiten komen in de wijken goed tot hun recht. Ook hier geldt dat de juiste activiteit voor de juiste mensen moet worden gebracht. Wij zullen onderzoeken op welke wijze we dat kunnen bewerkstelligen.

MULTIFUNCTIONELE 21E-EEUWSE MUZIEKCOEPSEL

In het Noorderplantsoen staat nog een van de laatste 19e-eeuwse muziekkoepele van Groningen. Deze is kort geleden gerestaureerd, maar wordt niet meer gebruikt. Als muziekvariant op het Teatro del Mondo kan een verplaatsbare of verrijdbare en in grootte variërende muziekkoepele worden gemaakt. Deze is zowel geschikt voor een strijke als voor een symfonie-orkest en kan even goed op de Grote Markt staan als aan het Hoornse Meer. Het ontwerpen van zo'n muziekkoepele zou gekoppeld kunnen worden aan een Prix de Rome of een prijsvraag voor aankomende talenten.

Zoals bekend onderscheiden wij sinds 'Structuur in cultuur' drie categorieën voorzieningen in de cultuursector:

kernvoorzieningen

(grote cultuurinstellingen met een breed aanbod, die voor de lange termijn onderdeel uitmaken van het gemeentelijk beleid);

specifieke voorzieningen

(doorgaans meer op ontwikkeling en vernieuwing gerichte instellingen, die op iets kleinere schaal opereren dan de instellingen uit de vorige categorie en die voor middellange termijn onderdeel uitmaken van het beleid); en

incidentele voorzieningen

(instellingen en activiteiten met een (zeer) kleinschalig en doorgaans eenmalig karakter).

Voor elk van deze categorieën geven wij hieronder in grote lijnen aan wat de concrete keuzes voor de komende budgetperiode naar ons oordeel zouden moeten zijn.

Kernvoorzieningen

In de periode 1992-1995 zullen de kernvoorzieningen een belangrijke bijdrage moeten leveren aan de vergroting van de deelname. Met name de kernvoorzieningen hebben mogelijkheden om een aanbod te creëren waar echt voor iedereen wat bij zit. Maar met alleen een breed aanbod zijn we er nog niet. Er zal in de komende jaren veel werk door de instellingen gedaan moeten worden om dat deel van het publiek dat nu nog niet in cultuur participeert ook daadwerkelijk over de streep te halen. Dat betekent dat de kernvoorzieningen meer zullen moeten doen op het gebied van marketing.

Er zal ook inzet gepleegd moeten worden op het vlak van de educatie. We noemden al het project 'Cultuur op school'. En in samenwerking met bijvoorbeeld de Stichting Kunstzinnige Vorming kunnen ook educatieve projecten voor volwassenen verder worden uitgebreid. De Stadschouwburg heeft op dat terrein goede ervaringen opgedaan met bijvoorbeeld de cursussen kijken naar dans en opera.

De kernvoorzieningen moeten naar onze mening ook een rol spelen in de uitwerking van onze 'bruis'-doelstelling; er zijn tal van spannende vormen van samenwerking mogelijk tussen kernvoorzieningen onderling en met andere instellingen. Verder willen we stimuleren dat de kernvoorzieningen onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om specifieke activiteiten op te zetten voor bepaalde doelgroepen en wijken.

Tot slot nog wat praktische zaken. In de komende periode gaan we verder met het invoeren van budgetsubsiëring bij de kernvoorzieningen. Het zelfbeheer bij de Stadsschouwburg, De Oosterpoort en het Centrum Beeldende Kunst wordt voortgezet. Meer dan voorheen het geval was, zullen we in de overeenkomsten met de instellingen aandacht besteden aan het publieksbereik.

Bij het Groninger Museum en de Openbare Bibliotheek vindt een ophoging van de budgetten plaats in verband met beider nieuwbouw en de verwachte hogere exploitatielasten. Aan het budget van de Stichting Kunstzinnige Vorming Groningen voegen we een bedrag toe om de ondersteuning van de amateuristische kunstbeoefening verder uit te breiden.

Daarmee zien de gemeentelijke subsidiebudgetten voor de kernvoorzieningen voor de komende vier jaar er bij aanvang als volgt uit:

Centrum Beeldende Kunst

f 1.033.000,—

Groninger Museum

f 2.377.000,—

Oosterpoort

f 1.992.000,—

Openbare Bibliotheek

f 8.037.000,—

Stadsschouwburg/Kruithuis

f 1.950.000,—

**Stichting Kunstzinnige
Vorming Groningen**

f 986.000,—

In de jaren 1992 tot en met 1994 zal op de budgetten van het Centrum Beeldende Kunst, De Oosterpoort en de Stadsschouwburg een korting van in totaal zeven ton plaatsvinden. Dat zal, naar alle waarschijnlijkheid niet leiden tot een daling van de activiteiten; de afname van de gemeentelijke bijdragen zal gecompenseerd worden door een verhoging van de inkomsten uit de commerciële functies. Bij de Openbare Bibliotheek Groningen zal drie ton bespaard moeten kunnen worden als gevolg van de samenwerking met de Provinciale Bibliotheek Centrale. De precieze bedragen waar de kernvoorzieningen de komende jaren op kunnen rekenen zullen in de jaarlijkse begrotingen worden aangegeven.

Specifieke voorzieningen

De specifieke voorzieningen dragen in grote mate bij aan de uitstraling en de sfeer van het culturele klimaat in Groningen. In onze eerste doelstelling gaven wij aan dat we in dat culturele klimaat willen investeren. Het grootste deel van het nieuw besteedbare geld voor de komende periode willen wij daarom inzetten in de categorie van de speci-

fieke voorzieningen. Met die investering willen we de positie van Groningen als broedplaats en centrum van ontwikkelingen op kunstgebied benadrukken en versterken.

We kiezen bewust voor een verruiming van de financiële middelen voor de specifieke voorzieningen. We kiezen daarnaast ook zeer bewust voor een stevige uitbreiding van het aantal specifieke voorzieningen. Daarmee beogen we de cultuursector een nieuwe impuls te geven en het 'bruisniveau' in Groningen verder te verhogen.

Wij subsidiëren specifieke voorzieningen voor een periode van vier jaar. Dat betekent dat we over vier jaar (opnieuw) zullen gaan kijken naar de bijdrage die de verschillende organisaties hebben geleverd aan het culturele klimaat in Groningen. De uitkomst van die toetsing zal essentieel zijn voor voortzetting danwel aanpassing of beëindiging van de subsidiëring voor de dan volgende periode.

Om weloverwogen keuzes te maken hebben wij de Adviesraad Cultuur verzocht om zijn visie kenbaar te maken op de samenstelling van de categorie specifieke voorzieningen voor de komende periode. De Adviesraad heeft daar een uitgebreid rapport over uitgebracht. Wij zijn de raad daarvoor zeer erkentelijk.

In de bijlage komen we over dit advies nog nader te spreken. Daar zullen we ook ingaan op de afwegingen die voor ons een rol hebben gespeeld bij de uiteindelijke keuzes ten aanzien van de afzonderlijke instellingen en activiteiten. Die keuzes hebben tot het volgende beeld geleid:

Vooral vanuit onze doelstelling om in de komende periode de kunsten in Groningen meer te laten 'bruisen' en onze wens om te investeren in jong talent, de ontwikkeling in de kunsten te stimuleren en aansprekende projecten en manifestaties te ondersteunen, kiezen we er voor de volgende instellingen en activiteiten een garantie te bieden voor de komende vier jaar:

**Stichting Grand Theatre
Produkties**

f 75.000,—

Theater te Water

f 30.000,—

De Salon

f 20.000,—

JazzMarathon

f 40.000,—

Noorderslag

f 20.000,—

Groningen Dansstad

f 75.000,—

Prime

f 20.000,—

Musica Antiqua Nova

f 20.000,—

**Herfstschrift
Doe Maar Dicht Maar**

f 20.000,—

Cultuur op school

f 50.000,—

Op basis van hun functioneren in de afgelopen jaren en hun bijdrage aan onze algemene doelstellingen, stellen we een verhoging voor van het budget van de volgende bestaande specifieke voorzieningen:

Aidjamal

f 50.000,—

Vooropleiding Theater

f 60.000,—

Santelli

f 15.000,—

Handhaving als specifieke
voorziening op het huidige niveau bepleiten we voor:

Grand Theatre

f 200.000,—

Reflex

f 215.000,—

Liga '68

f 100.000,—

Stichting WWK

f 58.000,—

Scheepvaartmuseum

f 140.000,—

Filmfestival

f 15.000,—

Wij kiezen voor een vermindering van de bijdragen aan de volgende specifieke voorzieningen:

Stichting Jazz

f 50.000,—

Folkingestraat Synagoge

f 45.000,—

Tenslotte stellen we voor om Kunstlievend Genootschap Pictura voor de komende periode niet meer als specifieke voorziening te beschouwen.

Incidenteel besteedbare budgetten

Wij hebben niet de bedoeling om als overheid de kunsten verregaand te reguleren. Er zullen altijd ontwikkelingen en initiatieven blijven voorkomen waar we binnen ons beleid niet op kunnen anticiperen. Dat betekent dat we voldoende mogelijkheden moeten hebben om die nieuwe

ontwikkelingen wel snel op te kunnen pikken. Daarom willen we blijven beschikken over ruime incidentele budgetten.

In de huidige periode werd een vrij groot aantal instellingen min of meer structureel uit de incidentenpot gesubsidieerd. Een deel van die instellingen hebben wij nu toegevoegd aan de categorie van de specifieke voorzieningen. Het is dan ook vooral een optische kwestie dat er sprake is van een verlaging van het budget van de incidentenpot. Aan die instellingen die wij in de komende periode als specifieke voorzieningen subsidiëren, droegen wij vanuit de incidentenpot de afgelopen jaren ruim twee en een halve ton bij. Dat betekende dat de feitelijke 'vrije' bestedingsruimte van de incidentenpot jaarlijks ongeveer *f* 200.000,— bedroeg. Wij vinden dat niveau te laag om een goed anticiperend beleid ten aanzien van een levendige cultuursector te voeren. Wij hebben daarom gekozen voor een ophoging van de incidentenpot.

Het totale beeld in de categorie van de incidenteel besteedbare budgetten ziet er, na verwerking van de diverse eerder gememoreerde verschuivingen, nu als volgt uit:

Wij stellen een ophoging voor van de volgende vrij besteedbare budgetten:

Incidentenpot

f 300.000,—

Orgelactiviteiten

f 30.000,—

Nieuw zijn de volgende incidenteel te besteden posten:

Fotografie-opdrachten

f 15.000,—

Carillonbespelingen

f 5.000,—

Repetitieruimten De Studio

f 25.000,—

Handhaving van het huidige niveau bepleiten wij voor:

Amateurregeling

f 280.000,—

Opdrachtenbeleid

f 50.000,—

**Gezamenlijke galerieën-
manifestaties**

f 20.000,—

Het budget voor Sinterklaasvoorstellingen wordt opgenomen in het subsidiebedrag voor de Vooropleiding Theater.

COLOFON

uitgave

Directie Cultuur
Gemeente Groningen

vormgeving

Klaas Huizenga

zetwerk

Letter & Lijn

lithografie

Repro Groningen

druk

Volharding

bindwerk

Soesbeek

